

ปราชญ์เกษตร ของแผ่นดิน พ.ศ. 2564

นายฉัตรกมล มุ่งพยาบาล
ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน
สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น

นายสุชล สุขเกษม
ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน
สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

นายสิทธิพงษ์ อรุณรักษ์
ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน
สาขาปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เห็นสมควรให้การยกย่องและเชิดชูเกียรติแก่ผู้ทรงภูมิปัญญาด้านการเกษตรในสาขาต่างๆ ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณความดี มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ สมควรเป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน จึงกำหนดให้มีการสรรหาและแต่งตั้งบุคคลให้เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน จำนวน 4 สาขา ประกอบด้วย ปราชญ์เกษตรผู้ทรงภูมิปัญญาและมีคุณูปการต่อภาคการเกษตรไทย ปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง ปราชญ์เกษตรดีเด่น และปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย เพื่อให้ได้รับสวัสดิการและสนับสนุนให้มีการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์และความสามารถสู่สังคม

ในปี พ.ศ. 2564 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ทำการสรรหาและแต่งตั้งบุคคลให้เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดินใน 3 สาขา ประกอบด้วย **นายสุชล สุขเกษม** เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดินสาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง **นายฉัตรมงคล มุ่งพยาบาล** เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดินสาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น และ **นายสิทธิพงษ์ อรุณรักษ์** เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดินสาขาปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำหนังสือ “ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน พ.ศ. 2564” โดยได้รวบรวมข้อมูลประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ ผลงานที่สร้างคุณประโยชน์และการขยายผลงานของปราชญ์เกษตรของแผ่นดินแต่ละท่าน เพื่อเผยแพร่ข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการดำรงตนและการประกอบอาชีพ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แก่ผู้ที่สนใจทั่วไป และขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องในการสนับสนุนข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการสรรหาปราชญ์เกษตรของแผ่นดินในปี พ.ศ. 2564 ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยดี

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
สิงหาคม 2564

นายสุชล

สุขเกษม

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน
สาขา ปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

นายสุชล สุขเกษม

อายุ 59 ปี

การศึกษา ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์
สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม

สถานภาพ สมรส

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 56 บ้านสารภี หมู่ที่ 7 ตำบลจอมปลวก
อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม 75120

โทรศัพท์ 08-6178-4157

อาชีพ เกษตรกรรม

รางวัล หรือประกาศเกียรติคุณที่ได้รับ

- ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2564
- รางวัลพระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ผู้มีผลงานเด่น สาขาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มูลนิธิสยาม - คุณหญิงเบญจา แสงมลิ ปี 2560
- รางวัลศิษย์เก่า กศน. ดีเด่น ประเภทภูมิปัญญาดีเด่น ระดับประเทศ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ปี 2555
- รางวัลนักวิจัยชุมชนดีเด่น งานประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ “ราชภัฏวิจัยครั้งที่ 6 ราชภัฏ ราชภัฏดี” ปี 2563
- อาสาสมัครสาธารณสุขดีเด่นระดับเขต สาขาการพัฒนาชุมชน กระทรวงสาธารณสุข ปี 2555

ชีวิตที่พอเพียง

นายสุชล สุขเกษม เกิดที่จังหวัดสมุทรสงคราม หลังจากจบการศึกษา ระดับประถมศึกษาตอนปลายได้เข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ จนต่อมาบิดาได้ยกที่ดินให้ จึงกู้เงินมาปลูกบ้านสร้างครอบครัว และเช่าที่ดินของบิดาเพิ่มเพื่อทำการเกษตร โดยเลี้ยงปลาช่อนในร่องสวน เลี้ยงไก่ เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่ง และเพาะเห็ดหูหนู ตามกระแส แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากขาดความรู้ จึงทำให้มีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น จนต้องไปทำงานที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย แต่ก็สามารถปลดหนี้ได้เพียงบางส่วน เนื่องจากเกิดสงครามอ่าวเปอร์เซียและปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทำให้ต้องกลับมาที่บ้านเกิด ในปี 2540 ช่วงเศรษฐกิจพอเพียงแตก แต่เนื่องจากโรงงานจำนวนมากได้ปิดตัวลง ทำให้งานหายาก จึงต้องหันมารับจ้างทำงานต่างๆ หาเช้ากินค่ำในแต่ละวัน จนมาเห็นโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร รวมถึงคันคว่ำ ฝักอบรม และนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ลงมือทำในพื้นที่ 1 ไร่ ของตนเอง โดยยึดพระราชดำรัสของในหลวงรัชกาลที่ 9 ในเรื่องหลักการทรงงาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และผสมผสานองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในการทำการเกษตร โดยจากเดิมที่เป็นสวนมะพร้าวได้ทำการโค่นต้นมะพร้าวทิ้งออกหมด แล้วปรับปรุงบำรุงดินให้มีธาตุอาหาร โดยเปิดหน้าดินนำมูลไก่มาใส่ปลุกปอเทืองและไถกลบเพื่อให้เป็นปุ๋ยพืชสด จนดินเริ่มมีความอุดมสมบูรณ์ จึงเริ่มปลูกพืชผักและไม้ดอก เช่น มะลิ สร้อยทอง กุหลาบมอญ เยอบีร่า และคัตเตอร์ ต่อมาาราคาดอกไม้ในตลาดเริ่มตกต่ำ ประกอบกับสังเกตว่าหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวโพด แล้วปลูกพืชชนิดอื่นบนพื้นที่นั้น พบว่าพืชที่ปลูกใกล้ต่อซังข้าวโพดมีการเจริญเติบโตที่เร็วกว่าที่ปลูกบริเวณอื่น เนื่องจากต่อซังข้าวโพดมีรูไปจนถึงรากทำให้มีออกซิเจนเข้าไปจึงทำให้พืชที่ปลูกบริเวณนั้นโตเร็ว โดยไม่ต้องพรวนดิน ต่อมาจึงปลูกข้าวโพดเต็มพื้นที่ รอจนเก็บเกี่ยวเสร็จแล้วไถกลบทิ้ง ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น จึงเริ่มการทำเกษตรแบบผสมผสาน 1 ไร่ 1 แสน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถทำให้ครอบครัวอยู่ได้ โดยใช้แรงงานจากสมาชิกในครอบครัว สำหรับกิจกรรมทางการเกษตรในพื้นที่ประกอบด้วย การปลูกพืชแบบผสมผสาน การเลี้ยงไก่ไข่ การเลี้ยงเป็ดไข่ การเลี้ยง

แพะเนื้อ การเลี้ยงกุ้งก้ามกราม การเลี้ยงปลา การเลี้ยงกบ การเลี้ยงชันโรง การเลี้ยงไส้เดือน นอกจากนี้ยังมีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การทำไข่เค็มรสชาติต่างๆ เช่น ไข่เค็มรสต้มยำ ไข่เค็มรสกาแฟ การทำกล้วยแปรรูป การทำน้ำยาชนิดต่างๆ เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า น้ำยาปรับผ้านุ่ม และน้ำยาถูพื้น ไล่ยุง โดยใช้แรงงานจากสมาชิกในครอบครัว รวมถึงมีการทำบัญชีครัวเรือนและบัญชีฟาร์ม จนในปัจจุบันในพื้นที่ 1 ไร่ สามารถสร้างรายได้ถึง 2 แสนบาท โดยแบ่งเป็นรายได้ประจำวัน รายได้ประจำสัปดาห์ รายได้ประจำเดือนและรายได้ประจำปี สามารถพึ่งตนเองได้และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับชุมชน

นายสุชล ดำเนินชีวิตครอบครัวตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นระยะเวลา 16 ปี โดยใช้ชีวิตแบบพอเพียง ใช้จ่ายแบบพอดี พอประมาณ คิดและวางแผนอย่างรอบคอบ ทำการเกษตรแบบพอเพียงตามวิถีชาวบ้าน มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาท้องถิ่น หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ มีปรัชญาในการดำเนินชีวิตและการทำเกษตรที่ว่า “ความรู้ไม่เลือกที่ ความดีไม่เลือกคน” ไม่ทำงานเป็นกะ คือ “กะว่าจะทำอย่างนั้น กะว่าจะทำอย่างนี้ แต่ไม่ได้ทำสักที” ทำการเกษตรแบบผสมผสานทั้งพืช สัตว์ ประมง โดยใช้แรงงานจากสมาชิกในครอบครัว ทำให้คนในครอบครัวได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันอย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ผลงานสร้างคุณประโยชน์

นายสุชล ได้พัฒนาจากรูปแบบการทำเกษตรแบบผสมผสาน 1 ไร่ 1 แสน มาเป็นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน 1 ไร่ 2 แสน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมุ่งเน้นการเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน คือ ทุกกิจกรรมมีความเกื้อกูลกันเอื้อประโยชน์ต่อกันระหว่างพืชและสัตว์ ใช้ทุกอย่างในแปลงเกษตรให้คุ้มค่า (Zero Waste Agriculture) มีการปลูกพืชแบบผสมผสาน โดยทำการปลูกพืชเป็นชั้นบันได พืชเตี้ยปลูกทางทิศตะวันออกไล่ไปเรื่อยๆ จนถึงพืชที่สูงที่สุดจะปลูกทางทิศตะวันตกเพื่อให้พืชได้รับแสงแดดอย่างทั่วถึง การทำสลักกันน้ำเพื่อเก็บน้ำจืดไว้ใช้ในแปลง และคลองไส้ไก่เพื่อใช้สำหรับหมักมูลสัตว์ใช้เป็นปุ๋ยน้ำบำรุงดินในพื้นที่ ประยุกต์การเลี้ยงหมูหลุมมาเป็นการเลี้ยงไก่หลุมเพื่อให้ได้ปุ๋ยมูลไก่ที่รุนแรงในการค้ำเพราะไก่จะค้ำเองวันละประมาณ 12 ชั่วโมง การคิดค้นการเลี้ยงไก่ในตะกร้าบนต้นไม้ โดยนำไก่ไข่พันธุ์ไรต์ไอร์แลนด์ที่สามารถปรับตัวได้ไวมาเลี้ยงในตะกร้าตั้งแต่เล็ก นอกจากจะประหยัดพื้นที่ในการเลี้ยงแล้ว มูลไก่ยังหล่นมาเป็นปุ๋ยให้ต้นไม้อีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งต่อมาก็ได้พัฒนาเป็นไก่เชิงสวรรค์ เพื่อประหยัดพื้นที่ในการเลี้ยงไก่และสะดวกในการเก็บไข่ การเลี้ยง

นกระทานบ่อปลาดุก เพราะมูลของนกระทาจะมีขนาดเล็กกว่ามูลไก่ ทำให้ปลากินได้หมดส่งผลให้น้ำไม่เน่าเสีย การเลี้ยงกุ้งก้ามกรามในตะกร้า เพื่อแก้ปัญหาเวลาลอกคราบกุ้งมักจะกินกันและลดความเครียดของกุ้ง การสร้างรายได้จากการทำการเกษตรแบบผสมผสานให้รายได้รายวัน เช่น ไข่ไก่ ไข่เป็ด ไข่นก กระทา และดอกมะลิ มีรายได้ต่อปีประมาณ 140,000 บาท รายได้รายสัปดาห์ เช่น จำหน่ายพันธุ์พืช ได้แก่ กิ่งพันธุ์มะนาว พันธุ์มะพร้าวน้ำหอม จำหน่ายพันธุ์สัตว์ ได้แก่ ลูกพันธุ์ไก่ไข่ ลูกนก ไข่เดือน และไข่เค็มแปรรูป มีรายได้ต่อปีประมาณ 180,000 บาท รายได้รายเดือน เช่น จำหน่ายผลผลิตมะพร้าว น้ำหอม มะพร้าวผลแก่ ปลา กบ ชันโรง มีรายได้ต่อปีประมาณ 25,000 บาท รายได้รายปี เช่น กุ้งก้ามกรามในตะกร้า มะม่วง ละมุด น้อยหน่า มีรายได้ต่อปีประมาณ 15,000 บาท รวมรายได้สุทธิทั้งปี 360,000 บาท และมีค่าใช้จ่ายต่อปีประมาณ 160,000 บาท นอกจากนี้ยังเป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานภาครัฐ เกษตรกรต้นแบบ Smart Farmer อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน หมอдинอาสา ศุสัต์ว้ออาสา ครุบัญญัติอาสาฯ อีกทั้งยังได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดสมุทรสงคราม และคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม

การขยายผลงาน

นายสุชล ได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ บ้านสารภีบนพื้นที่ของตนเอง โดยมีฐานเรียนรู้ทั้งหมด 70 ฐาน แบ่งฐานเรียนรู้ออกเป็น 4 หมวด ได้แก่ หมวดที่ 1 สุขภาพชุมชน หมวดที่ 2 พลังงานทดแทน หมวดที่ 3 เศรษฐกิจพอเพียง และ หมวดที่ 4 การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร มี QR Code คลิปวิดีโอบรรยาย 5 ภาษา ได้แก่

ไทย อังกฤษ จีน เกาหลี ญี่ปุ่น ในแต่ละฐานเรียนรู้ได้รับการจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน ของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้านเกษตรผสมผสาน ของกรมส่งเสริมการเกษตร ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และศูนย์ศึกษาการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) มีเกษตรกร นักเรียน นักศึกษา บุคคลที่สนใจ สถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และหน่วยงานภาครัฐ ประมาณเดือนละ 5,000 คน เข้ามารับการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน วิจัย ฝึกงาน และใช้บริการ มีคณะศึกษาดูงานจากประเทศต่างๆ เช่น ลาว เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย จีน ไต้หวัน มองโกเลีย ภูฏาน ออสเตรเลีย ฟิจิ ตองกา รวมถึงได้รับคัดเลือกให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้แทน GI (Geographical Indicator) โดยมีผู้แทนจาก 90 ประเทศเข้ามาศึกษาดูงาน และเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ด้านการเกษตรของผู้นำด้านการเกษตรในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน (AEC) นายสุชลยังมีการเผยแพร่องค์ความรู้ทางการเกษตรผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ และวารสารต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

การสร้างกลุ่ม/เครือข่าย

นายสุชล ได้สร้างเครือข่ายโดยการเป็นผู้นำและเป็นผู้ประสานในการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มปศุสัตว์ ศูนย์เรียนรู้แปรรูปผลผลิตทางการเกษตรตามฤดูกาล เครือข่ายบ้านกุ่ม ตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี และมีการรวมกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสารภี เพื่อแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ การทำไข่เค็ม การทำกล้วยหักมุกแปรรูป การทำน้ำยาชนิดต่างๆ สร้างรายได้เพิ่มให้กับคนในชุมชน และมีเกษตรกรจังหวัดต่างๆ เช่น ราชบุรี สุพรรณบุรี เพชรบุรี เชียงใหม่ ขอนแก่น สุราษฎร์ธานี เข้ามาศึกษาดูงาน และนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง จนกลายเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกัน ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัด คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม ผู้จัดการศูนย์เรียนรู้ และบริการแก่สังคม บ้านสารภี จังหวัดสมุทรสงคราม และ เมธาจารย์มหาวิทยาลัยชีวิต สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

องค์ความรู้ที่โดดเด่น

การบริหารจัดการพื้นที่ใน 1 ไร่ เพื่อสร้างรายได้ 1 ปี 2 แสน มีขั้นตอนดังนี้

1. ส่วนแรก 30 เปอร์เซ็นต์ ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ที่อบรมดูงานฐานความรู้อยู่ในร่ม ที่รับประทาน ที่แปรรูปการเกษตร ที่พักค้างแรมและที่จำหน่ายสินค้า
2. ส่วนที่สอง 30 เปอร์เซ็นต์ ใช้เป็นที่เพาะปลูกทางการเกษตร ปลูกพืชรายวัน เช่น มะลิ มะพร้าว มะนาว มะม่วง มะละกอและปลูกผักทั่วไป
3. ส่วนที่สาม 30 เปอร์เซ็นต์ ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ เลี้ยงไก่ เป็ด นกกระทากบ ไล่เตียน ปลาชนิด ปลาหีบ ปลาช่อน ปลาชุกและกุ้ง
4. ส่วนที่สี่ 5 เปอร์เซ็นต์ ใช้เป็นร่องน้ำสำหรับกักเก็บน้ำ สำหรับปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์
5. ส่วนที่ห้า 5 เปอร์เซ็นต์ ใช้สำหรับเป็นฐานเรียนรู้ อาทิ ฐานเตาเคี้ยวน้ำตาล ฐานเผาถ่าน ฐานแก๊สชีวภาพ ฐานการเลี้ยงชันโรง ฐานพลังงานทดแทนโซลาร์เซลล์ ฐานทำปุ๋ยอัดแท่งจากมูลสัตว์ ฐานไก่เชิงข้าวสวรรค์ ฐานไก่ตะกั่ว ฐานไก่หลุม ฐานห้องสมุดและฐานการทำปุ๋ย

ตารางรายได้ที่เกิดขึ้นจริงใน 1 ไร่ ตลอดระยะเวลา 1 ปี ดังนี้

พื้นที่ 1 ไร่ (100%)	รายเดือน	รายปี
ส่วนแรก 30% เป็นที่อบรมดูงาน จำหน่ายสินค้าทางการเกษตร	15,000	180,000
ส่วนสอง 30% เป็นที่เพาะปลูกทางการเกษตร	7,500	90,000
ส่วนสาม 30% เป็นที่เลี้ยงสัตว์	7,500	90,000
ส่วนที่ 5% เป็นร่องน้ำสำหรับเก็บกักน้ำ	ไม่มีรายได้	ไม่มีรายได้
ส่วนที่ห้า 5% ใช้สำหรับเป็นฐานเรียนรู้ ค่าวิทยากร ประจำฐานของปราชญ์ท้องถิ่น (วิทยากรชาวบ้าน)	10,000	120,000 (ไม่นับรวม)
รายได้รวมตลอดปี		360,000
หักค่าใช้จ่าย		160,000
รายได้รวมสุทธิ		200,000

การเลี้ยงไก่ตะกั่ว

กิจกรรมการเลี้ยงไก่ตะกั่วเกิดจากแนวคิดของนายสุชลในการใส่ปุ๋ยคอกให้กับต้นมะพร้าวแทนที่จะนำมูลไก่จากคอกไก่ไข่ออกไปใส่ปุ๋ยให้ต้นมะพร้าว จึงได้มีการพัฒนาสร้างที่คอกเลี้ยงไก่ไข่วางบนต้นมะพร้าว ต้นละ 1-2 คอกๆ ละ 1 ตัว ไก่ไข่ก็อยู่อย่างสบายพอควร เจริญเติบโตได้ดีออกไข่ให้ทุกวันพร้อมถ่ายมูลทุกวัน เวลาถ่ายมูลออกมา ก็จะหล่นลงไปโคนต้นมะพร้าว เป็นการใส่ปุ๋ยให้ต้นมะพร้าวทุกวัน มะพร้าวก็จะเจริญเติบโตได้ดีให้ผลผลิตได้ดี

วิธีทำ

ใช้ไม้ต้นมะพร้าวเลื่อยเป็นไม้หน้า 3 นิ้ว ยาวประมาณ 80 ซม. จำนวน 2 ท่อน แล้วใช้ตะปูขนาด 3 นิ้ว ตอกไม้หน้า 3 ยึดกับต้นมะพร้าว โดยให้สูงจากโคนมะพร้าวประมาณ 1.5 เมตร แล้ววางตะกร้าคอกไก่ทั้ง 2 ข้าง ของไม้หน้า 3 นิ้ว เลี้ยงไก่ไข่ครั้งละ 1 ตัว โดยใช้ตะกร้าพลาสติก 2 ใบ คว่ำเข้าหากัน เลี้ยงไก่ 1 ตัว ทำให้ไก่อยู่สบายแล้วที่สำคัญอากาศถ่ายเทได้ดี ด้านบนของตะกร้าเลี้ยงไก่คลุมด้วยถุงพลาสติกป้องกันเวลาฝนตกหรือกันแสงแดด นำกระบอกลใส่อาหารและใส่น้ำให้ไก่ เก็บไข่ไก่ก็ให้อาหารให้น้ำไปพร้อมกัน

ผลที่ได้รับ

- เป็นการเลี้ยงไก่ไข่ได้ผลผลิตไข่ไก่ที่คุณภาพดี ไก่ไม่เครียดรับประทานแล้วมีความสุข
- เป็นการให้ปุ๋ยกับต้นมะพร้าวได้ทุกวัน ทำให้ผลผลิตน้ำตาลมะพร้าว หรือผลมะพร้าวได้ดี
- เป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ แบบพอเพียง เป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชน

จากการเลี้ยงไก่ตะกั่วพัฒนามาเป็นการเลี้ยงไก่เชิงชำสรวรรค์เพื่อประหยัดเนื้อที่ในการเลี้ยงและเพื่อความสะดวกในการเก็บไข่ โดยทำโครงเหล็กเป็นรูปเชิงชำสรวรรค์ นำตะกร้า 2 ใบประกบเข้าหากัน เลี้ยงไก่ด้านในตะกร้า เจาะช่องให้อาหารและน้ำ เวลาให้อาหารและน้ำก็หมุนเชิงชำเพื่อให้ไก่ด้านบนเลื่อนลงมาด้านล่าง

การเลี้ยงกุ้งตะกร้า

กิจกรรมการเลี้ยงกุ้งตะกร้าในร่องน้ำในสวนมะพร้าว เป็นกิจกรรมที่สร้างวิถีธรรมชาติในการทำสวนมะพร้าว เพราะจังหวัดสมุทรสงครามจะมีสภาพดินเป็นดินเหนียวการระบายน้ำไม่ดี จึงต้องยกเป็นร่อง ปลูกมะพร้าวและจะมีร่องน้ำในสวนมะพร้าว ซึ่งจะมีน้ำไหลผ่านตลอดเวลาหรือมีน้ำขังในร่องสวน ต่อมา นายสุชล มองเห็นว่ามีการเลี้ยงกุ้งก้ามกรามเข้ามาเจริญเติบโตในร่องน้ำในสวนตามธรรมชาติเป็นจำนวนมาก จึงได้ทำการทดลองเลี้ยง แต่ไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากเวลากุ้งเจริญโตกุ้งจะลอกคราบแล้วจะกินกันเอง จึงได้นำแนวคิดจากการเลี้ยงไก่ในตะกร้ามาปรับใช้ในการเลี้ยงกุ้ง

วิธีทำ

จับลูกกุ้งก้ามกรามในร่องสวนในเวลากลางคืนเพราะจะจับง่าย เวลาน้ำแห้งใช้ไฟฉายส่องจะเห็นลูกกุ้งมีตาแดง ตัวสีเหลืองจับแล้วนำมาเลี้ยงในกระชังหรือตะกร้าพลาสติกดำที่หาซื้อได้จากร้านขายพลาสติก ซื้อมา 2 ตะกร้า แล้วคว่ำเข้าหากันมัดด้วยสายเคเบิลไทร์ ใช้ขวดน้ำขนาด 1 ลิตร ขวดเปล่าเพื่อทำฟุ้งลอย โดยให้ตะกร้าจุ่มน้ำ 1 ลูก และอยู่บนน้ำ 1 ลูก เจาะรูด้านบนตะกร้าลูกที่อยู่บนน้ำขนาดกว้าง 3x3 นิ้ว แล้วปล่อยกุ้งลงไปเลือกชุดละ 1 ตัว ให้อาหารวันละ

2 ครั้ง เข้า-เย็น ในร่องน้ำ 1 ร่อง สามารถเลี้ยงกุ้งชั่งเดียวได้ 20-40 กระชัง แล้วแต่ความยาวของร่องน้ำในสวนมะพร้าว เลี้ยงไว้ประมาณ 6-7 เดือน สามารถจับขายได้ราคา กิโลกรัมละ 500-800 บาท ขนาดประมาณ 5-6 ตัว/กิโลกรัม กุ้งตัวละ 100-120 บาท หากขนาด 4 ตัว/กิโลกรัม จะขายได้ถึง กิโลกรัมละ 1,200 บาท ซึ่งก็สามารถทำรายได้เป็นอย่างดี

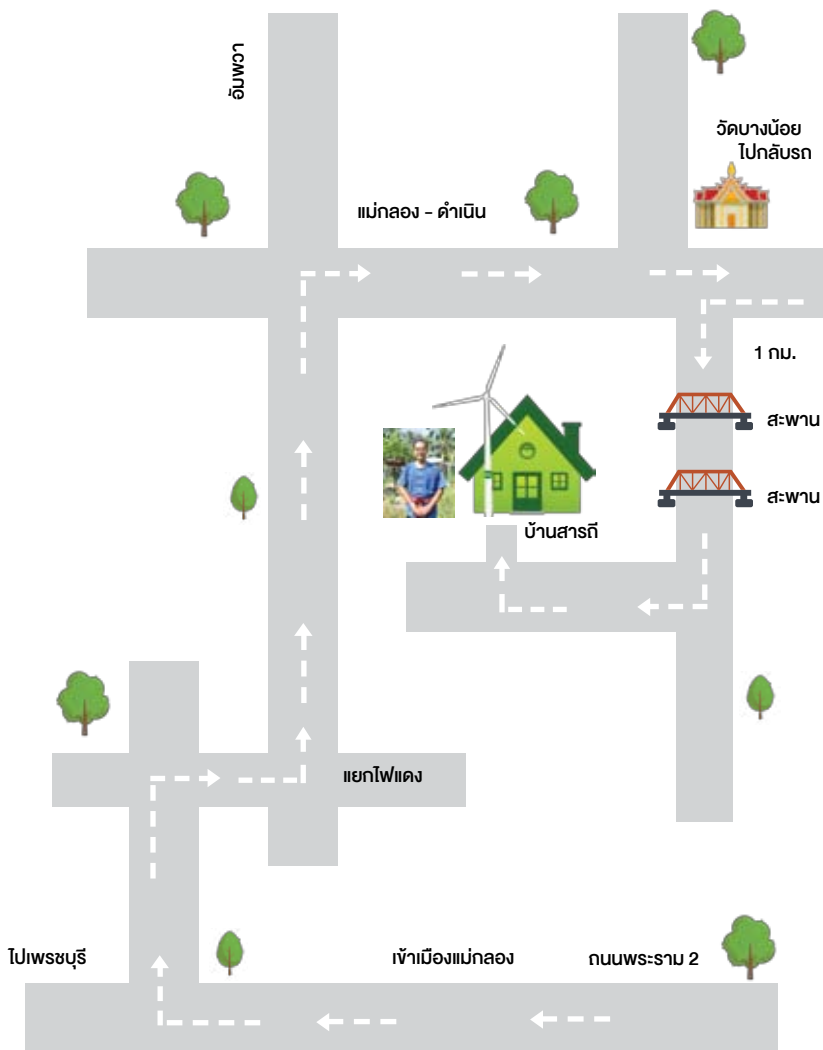
ผลที่ได้รับ

- จำนวนกุ้งที่เลี้ยงในแต่ละกระชังกุ้งเจริญเติบโตได้ดี และไม่กินกันเอง ในเวลาที่กุ้งลอกคราบเพราะมีตัวเดียว
- เป็นการใช้พื้นที่ร่องน้ำในสวนมะพร้าวให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาอาชีพ
- เป็นการสร้างรายได้ที่ดีสำหรับเกษตรกรชาวสวนมะพร้าว
- จัดเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สนใจ ทำรายได้แก่ชาวสวนและชุมชน
- ได้กุ้งก้ามกรามที่มีคุณภาพดีแบบกุ้งแม่น้ำไว้บริโภคหรือจำหน่าย

แผนที่ศูนย์เรียนรู้บ้านสารภี

ที่อยู่

บ้านเลขที่ 56 บ้านสารภี หมู่ที่ 7 ตำบลจอมปลวก

อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม 75120

นายฉัตรกมล มุ่งพยาบาล

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน
สาขา ปราชญ์เกษตรดีเด่น

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขา ปราชญ์เกษตรดีเด่น

นายฉัตรมงคล มุ่งพยาบาล

อายุ 51 ปี

การศึกษา ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาพัฒนา
ทรัพยากรและส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สถานภาพ สมรส

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 120 บ้านพระรักรักษ์ ซอย 2 หมู่ที่ 13
ตำบลพะโต๊ะ อำเภอบางสะพาน จังหวัดชุมพร 86110

โทรศัพท์ 08-1607-4090

อาชีพ เกษตรกรรม

รางวัล หรือประกาศเกียรติคุณที่ได้รับ

- ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น ปี 2564
- เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ สาขาอาชีพทำสวน ปี 2558
- ปราชญ์เกษตรต้นแบบเพื่อการส่งออก กระทรวงท่องเที่ยวและการกีฬา ปี 2557
- รางวัลเกียรติคุณ บุคคลที่ทำคุณให้กับแผ่นดิน งาน “แม่โจ้ 80 ปี ผাগความดีไว้ในแผ่นดิน” มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปี 2556
- ศิษย์เก่า ออกท. ดีเด่น ระดับชาติ (องค์การเกษตรกรในอนาคต แห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี) ปี 2559

ชีวิตที่พอเพียง

นายฉัตรกมล มุ่งพยาบาล อดีตเป็นพนักงานบริษัทเอกชน โดยทำกิจกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตพืช ปัจจัยการผลิตพืช ต้นทุนปัจจัยการผลิต ปุ๋ย สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและฮอร์โมนพืช ตั้งแต่เป็นพนักงานฝ่ายการตลาดจนถึงผู้จัดการฝ่ายการตลาด เมื่อได้ทำหน้าที่ส่งเสริมการตลาดภาคใต้ จึงมีโอกาสรเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตทุเรียนและพฤติกรรมทุเรียน และเมื่อเห็นว่าทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีราคาดีจึงตัดสินใจลาออกมาทำสวนทุเรียน เมื่อปี 2539 เริ่มจากเช่าพื้นที่ทำสวนทุเรียนนอกฤดูกาลในอำเภอพะโต๊ะ จำนวน 15 ไร่ และเช่าพื้นที่เพิ่มเติมในอำเภอหลังสวน จำนวน 18 ไร่ รวมเช่าพื้นที่จำนวน 33 ไร่ ในจังหวัดชุมพร สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 23 ตัน ในราคา 50 บาท/กก. ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยต่อไร่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศในขณะนั้น จึงทำให้เกษตรกรบริเวณใกล้เคียงสนใจมาสอบถามแลกเปลี่ยนความรู้อย่างต่อเนื่อง และถือเป็นเรื่องใหม่สำหรับการผลิตทุเรียนนอกฤดูกาล เมื่อประสบความสำเร็จจึงเกิดแนวคิดที่จะช่วยเหลือเกษตรกรให้มีรายได้เพิ่มขึ้น จึงได้ถ่ายทอดความรู้ด้วยการเขียนหนังสือและเอกสารการทำทุเรียนทวายแจกจ่ายให้เกษตรกรทั่วไป และเป็นวิทยากรให้ความรู้ในเรื่องการทำสวนทุเรียนทั้งในและนอกฤดูกาล

สามารถซื้อที่ดินเป็นของตนเองเพิ่มเติมได้ จำนวน 51 ไร่ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมทางการเกษตรอื่นๆ ได้แก่ การทำสวนส้มโชกุน สวนยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ใช้สอยยืนต้นและปลูกพืชอาหารจำพวกพริก ตะไคร้ มะนาว กลัวย มะละกอ ฝรั่งมิซง และยังมี การแปรรูปผลผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น แยมส้มโชกุน แครกเกอร์ส้มโชกุน แยมทุเรียน ทุเรียนกวน ทุเรียนทอดและทุเรียนเชื่อม โดยจำหน่ายทั้งภายในประเทศและส่งออกต่างประเทศ ในปี 2563 มีรายได้จากการขายผลทุเรียนกว่า 2.6 ล้านบาท หักค่าใช้จ่ายแล้วคงเหลือกำไร 2 ล้านบาท นอกจากนี้ยังเป็นต้นแบบในการประกอบอาชีพทำสวนทุเรียนให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียง ในการผลิตทุเรียนคุณภาพทั้งในและนอกฤดูการ

ผลงานสร้างคุณประโยชน์

นายฉัตรกมล คิดค้นและพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการสวนและผลิตทุเรียนระบบ GAP และสร้าง QR Code ตอบโจทย์ Smart product เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคและลูกค้าซึ่งสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ และได้สร้างช่องทางจำหน่ายทุเรียน ส้มโชกุน ผลิตภัณฑ์แปรรูปผ่านระบบออนไลน์ในประเทศ และได้มีการจัดทำหนังสือ “การผลิตทุเรียนทวาย” ในปี 2545 โดยมีการปรับปรุงอีกครั้งในปี 2556 เพื่อเผยแพร่เป็นความรู้แก่เกษตรกรชาวสวนทุเรียน และมีผลงานที่เกิดจากการคิดค้นเรียนรู้ ได้แก่ การนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยการทำสวนทุเรียนบนพื้นที่ราบเนินสูง ปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทองเป็นพืชประธาน ปลูกกล้วยน้ำว้าเป็นแหล่งเก็บความชื้น ป้องกันการพังทลายของดิน

ปลูกไม้ดงลิ้มแล้งและปาล์มน้ำมันรอบสวนเพื่อดูซับธาตุอาหารหลักและธาตุอาหารรองของพืชที่ไหลลงมาช่วงฝนตก รวมถึงปลูกไม้ยืนต้นรอบสวนทุเรียนเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การจัดการทรงพุ่มพีระมิด 7 เหลี่ยม 30:60:10 เป็นการจัดโครงสร้างต้นทุเรียน ปลายยอด : ลำต้น : โคนต้น คือ ตัดแต่งกิ่งใบช่วงล่างของลำต้นให้มองเหมือนสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน จะช่วยในการวางตำแหน่งของกิ่งตั้งฉากกับลำต้นอย่างเหมาะสมส่งผลถึงการติดผลของทุเรียน การแขวนผลทุเรียนได้ในปริมาณที่เหมาะสมกับขนาดของลำต้นและยังช่วยลดปัญหาโรคและแมลงได้อย่างดี การจัดการการออกดอกของทุเรียน การจัดการฮอร์โมนพืช “จิบเบอเรลลิน” ในการแก้ไขปัญหาการแตกใบอ่อนไม่สม่ำเสมอหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต โมเดลผังเรียนรู้จุดวิกฤตของทุเรียนลดปัญหาดอกผลร่วงเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน การเรียนรู้พฤติกรรมของพืชและพันธุ์ทุเรียน ส่งผลต่อการวางแผนการผลิตทุเรียนได้อย่างเหมาะสมตรงกับความต้องการของตลาด การจดทะเบียนปุ๋ยเกรดสูตรที่เหมาะสม สูตร 12-3-40 ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนเลขที่ 2128/2562 และสูตร 14-7-34 ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนเลขที่ 2129/2562 ซึ่งได้จดทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร โดยใช้แพร่หลายในกลุ่มเกษตรกรชาวสวนทุเรียน การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ทำแผ่นดักกันกระรอก เพื่อลดการสูญเสียทางเศรษฐกิจปีละหลายแสนบาท การคิดค้นนวัตกรรมต่อยอดกรงดักผีเสื้อกลางคืนลดการสูญเสียผลผลิตทุเรียน สัมโซกุน (ป้องกันผีเสื้อตัวเต็มวัย ลดการระบาดของการวางไข่ของผีเสื้อ ป้องกันหนอนเจาะเมล็ดและหนอนเจาะผลของทุเรียน) การสร้างผลิตภัณฑ์แปรรูปและกล่องบรรจุภัณฑ์เป็นรูปแบบอัตลักษณ์ของตนเอง

การขยายผลงาน

นายฉัตรกมล คิดค้นและพัฒนาวิธีการปลูกทุเรียนนอกฤดูกลางจนประสบความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์และได้รับการยอมรับ โดยได้ถ่ายทอดผลงานด้วยการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้เรื่องการทำสวนทุเรียน ตั้งแต่ปี 2554 ได้รับการจัดตั้งเป็นศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตทุเรียนคุณภาพเพื่อการส่งออกภายใต้ระบบการจัดการสวนเกษตรที่ดีที่เหมาะสม GAP และเป็นศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านผลไม้ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเกษตรกรนักศึกษาและผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน รวมถึงจัดอบรมเกษตรกรให้ความรู้ ด้านการลดต้นทุน เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย หนุนรงค์ส่งเสริมการปลูกป่า ปลูกไม้ยืนต้น เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อีกทั้งมีการถ่ายทอดผลงานผ่านหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ บทความ นิทรรศการ และสื่อสารออนไลน์ด้วย

การสร้างกลุ่ม/เครือข่าย

นายฉัตรกมล เป็นผู้จัดตั้งสมาคมชาวสวนผลไม้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้ผลคุณภาพบ้านห้วยเหมือง จังหวัดชุมพร แปลงใหญ่ทุเรียนพระรักรักษ์ จังหวัดชุมพร สมาคมชาวสวนทุเรียนจังหวัดชุมพร ขับเคลื่อนงานร่วมกับสถาบันทุเรียนไทย และทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้สัมพันธภาพชาวสวนทุเรียนไทยทุกระดับ และได้มีกลุ่มเครือข่ายนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติ เช่น เกษตรกรแปลงใหญ่บ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และมูลนิธิปิดทองหลังพระ เขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกทั้งนายฉัตรกมลได้ร่วมเป็นคณะกรรมการและคณะทำงานต่างๆ เช่น นายกสมพันธ์ชาวสวนทุเรียนไทย คนแรกของประเทศไทย ในปี 2562 ประธานแปลงใหญ่ทุเรียนตำบลพระรักรักษ์ เลขาธิการสมาคมชาวสวนผลไม้จังหวัดชุมพร ประธานโครงการหมู่บ้าน GAP ต้นแบบที่ปรึกษาแผนธุรกิจการเกษตร SME Bank สมาชิกสภาเกษตรกร ระดับหมู่บ้าน เป็นต้น

องค์ความรู้ที่โดดเด่น

การจัดการสวนทุเรียน

1. การจัดการสวนทุเรียนเพื่อลดต้นทุนการผลิต

ประเด็นที่ 1 แนวคิดหรือนวัตกรรมการผลิต

1) คิดเป็นต้นทุนต่ำ เกษตรกรได้ศึกษาเรียนรู้และมีองค์ความรู้และสั่งสมประสบการณ์ระบบการผลิตทุเรียน ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การใช้แผ่นฟิวเจอร์บอร์ดกันกระรอกเจาะผลทุเรียน การใช้กรงดักผีเสื้อกลางคืน ด้านวิทยาศาสตร์ เช่น การเรียนรู้พฤติกรรมของทุเรียน จุดวิกฤตของทุเรียนที่ส่งผลต่อการวางแผนการผลิตทุเรียนได้อย่างเหมาะสม แม่นยำ ตรงตามความต้องการของตลาดทำให้มีต้นทุนต่ำและขายผลผลิตได้ราคาสูง

2) การคิดเชิงระบบ ทำอย่างไรให้มีรายได้ รายวัน รายเดือน รายปี การบริหารจัดการพื้นที่ทำการเกษตรให้ได้ประโยชน์สูงสุด การปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ ตู๋เย็นธรรมชาติ ทำฝายขนาดเล็กชะลอน้ำเพื่อนำไปใช้รดแปลงผักสวนครัว หลุมหลักดักน้ำเพื่อลดการพังทลายของดินและทำให้ดินมีความชุ่มชื้น

3) แนวคิดบนฐานเรียนรู้ หลักคิดเรียนรู้ปัญหา ศึกษา สาเหตุ และวิธีการแก้ไข มาประกอบการจัดการปัญหาหรือสิ่งที่มีความจำเป็นที่มีผลกระทบต่อการผลิตทุเรียน

ประเด็นที่ 2 การใช้ประสบการณ์และองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์

ศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับธาตุอาหารพืช และเขียนสูตรธาตุอาหารพืชเพื่อให้ตรงตามความต้องการของพืช (ทุเรียน) จดทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ เช่น สูตรปุ๋ย สูตร 14-7-34 ทะเบียนปุ๋ยเคมีเลขที่ 2129/2562 กรมวิชาการเกษตร ปุ๋ยเกล็ดสูตร 14-7-34 ทะเบียนปุ๋ยเคมีเลขที่ 994/2557 กรมวิชาการเกษตร ผู้ผลิต บริษัท พีวเจย์ ครอป มาร์เก็ตติ้ง จำกัด รวมทั้งสูตรธาตุอาหารพืชต่างๆ เช่น ตราแก้วฉัตร จดทะเบียนกรมทรัพย์สินทางปัญญา สูตรสหารายทะเล ใช้สำหรับเร่งยอดทุเรียนให้แตกพร้อมกัน สูตรแคลเซียมผสมโบรอน เป็นต้น

ประเด็นที่ 3 การจัดการทรงพุ่ม

การจัดการทรงพุ่มสามารถทำได้ในทุเรียนตั้งแต่อายุ 3 ปีขึ้นไป เพื่อให้กิ่งรองรับน้ำหนักผลผลิตได้ปริมาณมากกว่าปกติ ตัวอย่าง ต้นทุเรียนอายุ 6 ปี สามารถรองรับน้ำหนักผลทุเรียนได้ไม่น้อยกว่า 150 กิโลกรัม/ต้น โดยมีสัดส่วน 10:60:30 ดังนี้

- ร้อยละ 10 คือ บริเวณช่วงล่างของลำต้นถึงดินมีช่องว่าง เพื่อให้อากาศถ่ายเทสะดวก
- ร้อยละ 60 คือ บริเวณช่วงกลางของลำต้น มีการจัดการแต่งกิ่งให้สลับกัน มีขนาดเท่าๆ กัน ตัดกิ่งที่มีขนาดไม่เท่ากันหรือตัดกิ่งที่เบียดกันทิ้งไป

- ร้อยละ 30 คือ บริเวณส่วนบนของลำต้นจะไม่ตัดกิ่งเลี้ยง เพื่อให้เกิดการแย่งแสง ทำให้ส่วนกลางของลำต้นกิ่งมีขนาดใหญ่ รองรับน้ำหนักผลผลิตได้ดี

ระบบการตัดแต่งทรงพุ่มทุเรียนหมอนทองแบบปีระมิด จะช่วยในการวางตำแหน่งของกิ่งตั้งฉากกับลำต้นได้อย่างเหมาะสม ส่งผลถึงการติดผลทุเรียน การแขวนผลทุเรียนได้ในปริมาณเหมาะสมกับขนาดของลำต้นและยังช่วยลดปัญหาโรคและแมลงได้อย่างดี

ประเด็นที่ 4 การผสมปุ๋ยใช้เองเพื่อลดต้นทุนการผลิต

การเรียนรู้ช่วงระยะเวลาการเจริญเติบโตของทุเรียน ทำให้เกษตรกรสามารถผสมปุ๋ยตามความต้องการปริมาณธาตุอาหารของพืชแต่ละระยะ ทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงร้อยละ 20

ประเด็นที่ 5 การปลูกพืชและไม้ใช้สอยเพื่อลดต้นทุนการผลิต

1. การปลูกไม้ต่ง เพื่อใช้เป็นไม้ค้ำยันกิ่งทุเรียน ช่วยรองรับน้ำหนักผลทุเรียนแต่ละต้น

2. การปลูกกล้วยน้ำว้า เพื่อเป็นแหล่งเก็บความชื้น ป้องกันการพังทลายของดิน ใช้ผลิตฮอร์โมนพืช ใช้เป็นอาหารของคนและสัตว์ รวมทั้งจำหน่ายเพิ่มรายได้

3. การปลูกปาล์มน้ำมันรอบสวน เพื่อช่วยดูดซับธาตุอาหารหลักและธาตุอาหารรองของพืชที่ไหลลงมาช่วงฝนตกบริเวณหน้าดิน ช่วยดูดซับธาตุอาหารหน้าดินก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ช่วยดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ประเด็นที่ 6 ความสามารถในการจัดการ “ลดการหลุดร่วงของผลทุเรียน”

การใช้ฮอร์โมนพืช เช่น จิบเบอเรลลิน แก้ไขปัญหาการแตกใบอ่อนไม่พร้อมกัน ทำให้ต้นทุนการผลิตทุเรียนสูง เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจสามารถจัดการให้ทุเรียนแตกใบอ่อนพร้อมกันส่งผลให้ได้ผลผลิตตามช่วงระยะเวลาที่กำหนด ต้นทุนการผลิตลดลง

ประเด็นที่ 7 ความสามารถในการนำฐานข้อมูลการผลิต การตลาด สภาพภูมิศาสตร์ สภาพภูมิอากาศของแต่ละพื้นที่มาวางแผนการผลิตทุเรียน

1. เกษตรกรสามารถวางแผนการผลิตทุเรียน ตอบโจทย์การตลาดทั้งคุณภาพและปริมาณผลผลิตในแต่ละช่วงระยะเวลาการจัดการสวนทุเรียน โดยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาบริหารจัดการทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ ขายผลผลิตได้ราคาสูง เช่น การเรียนรู้เรื่องพฤติกรรมทุเรียน

- ทุเรียนแตกใบอ่อน ใบแก่ ต้องการธาตุอาหารอะไร ควรใส่ปุ๋ยในระยะเวลาใด มีโรคอะไร

- ทุเรียนใบเพสลาด จะมีโรคอะไร สาเหตุของโรคและแมลงศัตรูพืช

- ทุเรียนใบร่วง ต้องใช้ยาป้องกันศัตรูพืชอะไร ใช้ช่วงเวลาใด

- ทุเรียนใบแก่พร้อมออกดอก ต้องใช้ฮอร์โมนอะไร มีโรคอะไร สาเหตุของโรคแมลงศัตรูพืชต้องใช้ยาป้องกันกำจัดศัตรูพืชอะไร ใช้ช่วงเวลาใด เป็นต้น

2. การบริหารจัดการน้ำ โดยใช้น้ำธรรมชาติจากลำห้วย และสระกักเก็บน้ำฝน 5 สระ ระบบการจัดการน้ำโดยใช้สปริงเกอร์ เครื่องสูบน้ำที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซลและมอเตอร์ไฟฟ้าสูบน้ำ โดยจะเลือกใช้ตามความเหมาะสม เช่น การรดน้ำทั้งแปลงทุเรียนจะใช้เครื่องสูบน้ำเครื่องยนต์ดีเซลเพราะใช้เวลาน้อยกว่าช่วยประหยัดพลังงานได้ปริมาณน้ำมาก แต่ถ้าใช้ฉีดสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชจะใช้เครื่องสูบน้ำแบบมอเตอร์ไฟฟ้า เพราะใช้น้ำน้อยสูบน้ำเป็นช่วงๆ ช่วยประหยัดพลังงานและใช้เวลาน้อยกว่าการใช้เครื่องยนต์ดีเซลสูบน้ำ เป็นการบริหารแรงงาน เวลา และต้นทุนการผลิตให้ได้ประโยชน์สูงสุด ต้นทุนต่ำสุด

3. ระบบการจัดการสวนทุเรียน โดยใช้ระบบการจัดการแบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสม GAP จะตอบโจทย์การเลือกใช้สารเคมีอย่างเหมาะสม ซึ่งเลือกใช้ตามการระบาดของศัตรูพืชที่ตัดสินใจโดยใช้จุดวิกฤต หรือจุดการระบาดของแมลงศัตรูพืช มีการประเมินการระบาดของแมลงศัตรูพืชแล้วตัดสินใจใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช และคำนึงถึงผู้บริโภคสินค้าปลายทาง เพราะการหยุดฉีดยาหรือการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชในระยะปลอดภัยก่อนเก็บเกี่ยวจะช่วยลดปัญหาสารเคมีตกค้างในผลผลิต ช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี รวมทั้งการเลือกวิธีการจัดการศัตรูพืชในสวนทุเรียนแบบผสมผสานตามระบบ IPM

ประเด็นที่ 8 การนำภูมิปัญญามาต่อยอด

เช่น แผ่นกันกระรอกทำด้วยฟิวเจอร์บอร์ดติดที่ขั้วผลทุเรียน ช่วยลดการสูญเสียผลผลิตจากกระรอกมาเจาะผลทุเรียน

2. การเพิ่มผลผลิตทุเรียน

1) การลดการหลุดร่วงของผลทุเรียน ซึ่งเป็นจุดวิกฤตในการวางแผนการผลิตทุเรียนพันธุ์หมอนทอง

เมื่อทุเรียนออกดอกแล้ว มีอายุผลไม่เกิน 2 เดือนหลังดอกบานจะส่งผลทำให้ผลทุเรียนหลุดร่วงมาก รูปทรงผลเบี้ยวมาก กรณีทุเรียนติดผลอายุเกิน 2 เดือนขึ้นไปแล้วมีการแตกใบอ่อน ส่งผลทำให้ผลผลิตหลุดร่วงน้อย รูปทรงผลเบี้ยวน้อย ทำให้มีปริมาณผลผลิตทุเรียนที่มีคุณภาพ

แนวทางแก้ไข คือ การจัดการเมื่อทุเรียนออกดอกและทำให้แตกใบอ่อนพร้อมกัน

- ทางดิน ให้ใส่ปุ๋ยสูตร 30-0-0 อัตรา 1-2 กก./ต้น ขึ้นกับขนาดของต้นทุเรียน และอายุของต้นทุเรียน

- ทางใบ ให้ฉีดจิบเบอเรลลินผสมสาหร่ายทะเล อัตรา 300 ซีซีต่อน้ำ 200 ลิตร ภายใน 1 สัปดาห์ จะทำให้ทุเรียนแตกใบอ่อนพร้อมกัน ส่งผลให้ใบแก่พร้อมกัน ดอกบานพร้อมกัน ผลผลิตหลุดร่วงน้อย

- การใช้สารยูแคสมผสมปุ๋ยเคมี เช่น แบบผง สูตร 0-52-34, แบบผง สูตร 0-40-54 และแบบน้ำสูตร 0-25-30 เป็นต้น

- การใช้ธาตุอาหารรองที่เร่งใบแก่ เช่น ธาตุแมกนีเซียมสูง ทั้งแบบน้ำหรือแบบผง

2) การผสมเกสรดอกทุเรียน ช่วยแก้ไขปัญหาการติดผลทุเรียนน้อยช่วงสภาพอากาศแปรปรวน

3) การลดอัตราการสูญเสียผลผลิต โดยใช้เทคโนโลยีการจัดการคุณภาพผลผลิต การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช การใช้สารชีวภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อป้องกันและกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชช่วยลดการสูญเสียผลผลิต

3. การเพิ่มมูลค่าผลผลิตทุเรียน

1) การแปรรูปทุเรียน เช่น แยมทุเรียน ทุเรียนเชื่อม ทุเรียนทอด เพื่อให้เกิดการกระจายสินค้าตอบโจทยการตลาด การวางแผนการผลิตทุเรียนนอกฤดู (ทุเรียนหวาน) ทำให้ผลผลิตกระจายตัวในช่วงที่ผลผลิตทุเรียนออกสู่ตลาดน้อย ผลผลิตมีคุณภาพตรงตามความต้องการของผู้บริโภคในช่วงฤดูหนาวหรือช่วงเทศกาลสำคัญ ทำให้ขายผลผลิตทุเรียนได้ราคาสูงกว่าในช่วงฤดูกาลปกติ

2) การผลิตทุเรียนตามมาตรฐานสินค้าเกษตร การผลิตตามหลักการเกษตรที่ดีและเหมาะสม เพื่อส่งออกต้องมีใบรับรอง GAP

3) การห่อผลทุเรียนเพื่อให้ผลทุเรียนมีสีทอง ทำให้มูลค่าของผลผลิตทุเรียนสูงกว่าปกติ สร้างความแตกต่างทำให้ผลทุเรียนหอมทองมีสีทอง เกษตรกรสามารถจำหน่ายทุเรียนได้ราคาผลละ 2,000 บาท เมื่อเข้าร่วมงานอัตลักษณ์ไม้ผล ที่จังหวัดเชียงใหม่ จัดโดยสำนักงานพัฒนาและส่งเสริมการเกษตร เขตที่ 5 ร่วมกับสมาพันธ์ชาวสวนทุเรียนไทย ภาคใต้

4. การบริหารจัดการผลผลิต

1) การผลิตทุเรียนเพื่อการส่งออกทั้งในฤดูกาลผลิตและนอกฤดูกาลผลิต โดยอยู่บนพื้นฐานข้อมูลการผลิตและเครือข่ายเกษตรกร พ่อค้า สมาคมผู้ค้า รวมทั้งพฤติกรรมทุเรียน จุดวิกฤตต่อปัจจัยการตลาด

2) การผลิตทุเรียนตามระบบมาตรฐาน GAP ช่วยรักษาสีเงาและกำลังปรับเปลี่ยนสู่ระบบการเกษตรที่มีมูลค่าสูงตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและคู่ค้า

3) การสร้าง QR code ใช้กับผลทุเรียน สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ สร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคและคู่ค้า

4) การจำหน่ายผลผลิตทุเรียนสดและผลิตภัณฑ์แปรรูปในตลาดออนไลน์ สำหรับผู้บริโภคภายในประเทศ

5. การส่งเสริมการตลาด

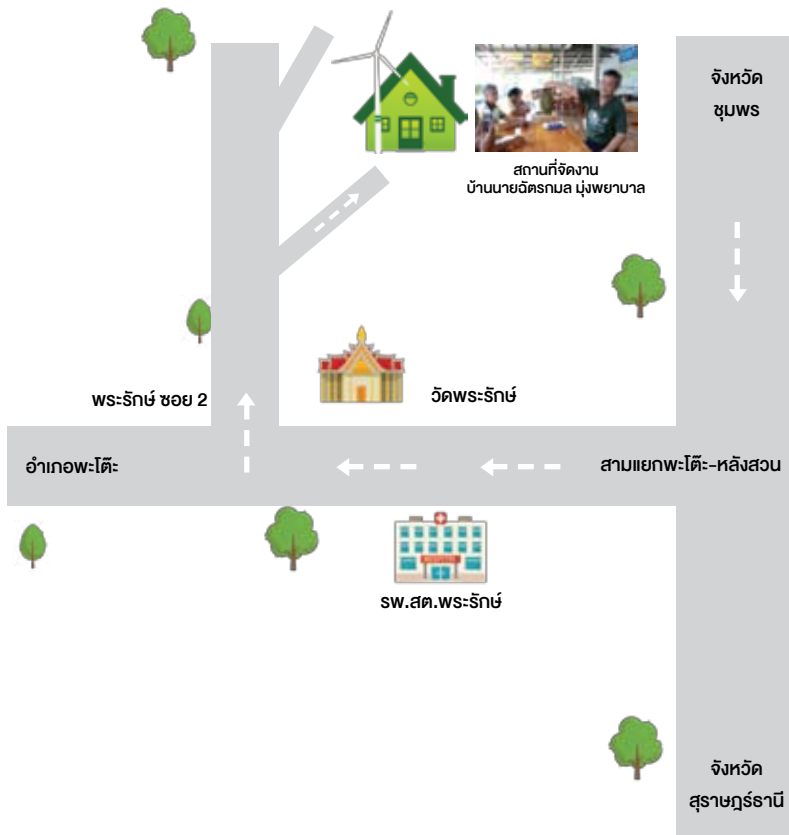
1) เป็นวิทยากรและที่ปรึกษาให้แก่กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนแปลงใหญ่ สมาชิกสมาพันธ์ทุเรียนในพื้นที่ต่างๆ ทุกภูมิภาค เพื่อให้มีการรวมกลุ่มผลิตสินค้าภายใต้ระบบมาตรฐานเดียวกัน ภายใต้รูปแบบเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่เรียกว่า “บ้านส้มโมเดล” ผลลัพธ์ ผลผลิตทุเรียนต่อไร่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศไทย อัตราการสูญเสียของผลผลิตต่ำไม่เกินร้อยละ 10 การรวมกลุ่มผสมปุ๋ยเคมีใช้เองทำให้ใช้ปัจจัยการผลิตลดลง ต้นทุนการผลิตลดลง ร้อยละ 10-20 ผลผลิตมีคุณภาพมาตรฐานเดียวกัน สามารถต่อรองราคาผลผลิตกับคู่ค้า ขายผลผลิตได้ราคาสูงกว่าราคาตลาด

2) เข้าร่วมจัดงานแสดงสินค้าในพื้นที่จังหวัดชุมพร ในภูมิภาคต่างๆ ในประเทศ เพื่อส่งเสริมสินค้าทุเรียนคุณภาพเกรดพรีเมียม ภายใต้การบริหารจัดการของสมาพันธ์ชาวสวนทุเรียนไทย เช่น ที่จังหวัดภูเก็ต จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น ร่วมงานกับชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ฝ่ายการตลาดในการประชาสัมพันธ์ขายทุเรียนออนไลน์ให้กับสมาชิกสหกรณ์ทั่วประเทศ

3) ร่วมงานกับกรมส่งเสริมการเกษตร ในงานแสดงสินค้าโรตซ์โฮลสินค้าทุเรียนในต่างประเทศ เช่น ประเทศบรูไน อินโดนีเซีย และประเทศจีน เป็นต้น

แผนที่บ้าน นาย วัตรกมล มุ่งพยาบาล

ที่อยู่

บ้านเลขที่ 120 บ้านพระรัถย์ ซอย 2 หมู่ที่ 13 ตำบลพะโต๊ะ อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร 86110

นายสิทธิพงษ์ อรุณรักษ์

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน
สาขา ปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขา ปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย

นายสิทธิพงษ์ อรุณรักษ์

อายุ 61 ปี

การศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

สถานภาพ สมรส

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 44 บ้านเขาเงิน หมู่ที่ 7 ตำบลท่ามะปลา
อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร 86110

โทรศัพท์ 08-7627-0071

อาชีพ เกษตรกรรม

รางวัล หรือประกาศเกียรติคุณที่ได้รับ

- ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย ปี 2564
- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวดแปลงใหญ่ดีเด่น ระดับประเทศ กรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2561
- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 3 การประกวดเกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพทำสวน ระดับประเทศ กรมส่งเสริมการเกษตร
- รางวัลเกษตรกรดีเด่น สาขาการใช้วิชาการเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP ดีเด่น) ของกรมวิชาการเกษตร ปี 2559

ชีวิตที่พอเพียง

ในอดีตนายสิทธิพงษ์และกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในพื้นที่ ทำการเกษตรตามวิถีดั้งเดิมที่เคยปฏิบัติมา ต่อมาได้ประสบปัญหาผลผลิตด้อยคุณภาพ และมีปริมาณที่มากเกินความต้องการของตลาด ส่งผลให้ถูกกดราคาจากพ่อค้า จึงศึกษาหาวิธีเพิ่มอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าให้ผลผลิตมีราคาที่สูงขึ้น จนกระทั่งในปี 2545 จึงได้ริเริ่มและเป็นผู้ดำเนินการชักชวนกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในตำบลท่ามะปลาให้มารวมกลุ่มกันผลิตมังคุดที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของตลาด โดยยึดหลักปรัชญาหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร มาประยุกต์ใช้ต่อยอดในการบริหารจัดการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ๆ มาปรับใช้ในการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรแบบมีคุณภาพ รวมถึงบริหารจัดการกลุ่มอย่างซื่อสัตย์ รักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม โดยไม่คิดแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง สำหรับกิจกรรมทางการเกษตรในพื้นที่ ประกอบด้วย การปลูกมังคุด ปลูกน้ำมัน ยางพารา ทุเรียน และกล้วยเล็บมือนาง ทำให้มีรายได้ตลอดทั้งปี รวมถึงปลูกพืชอาหารที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เช่น พริก ตะไคร้ มะนาว มะละกอ พริกไทย ส้มจัด เป็นต้น เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรพื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ผลงานสร้างคุณประโยชน์

นายสิทธิพงษ์ เป็นผู้นำและชักชวนเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในตำบลท่ามะปลาให้มารวมกลุ่ม โดยใช้ชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มปรับปรุงมังคุดเพื่อการส่งออกตำบลท่ามะปลา” ซึ่งเริ่มแรกมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 15 ราย เพื่อผลิตมังคุดที่มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการของตลาด ทำให้สามารถต่อรองราคากับพ่อค้าได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกสร้างองค์ความรู้ในการดูแลมังคุดร่วมกัน ตั้งแต่ทำแผนการผลิตมังคุดที่มีคุณภาพ การดูแลบำรุงต้นมังคุด การใช้ปุ๋ยต่างๆ ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน และปุ๋ยเคมีตามค่าการวิเคราะห์ของดิน การเก็บเกี่ยว และการรวบรวมผลผลิตมังคุดของสมาชิกจนทำให้ได้ผลผลิตมีคุณภาพและมีปริมาณที่สามารถต่อรองกับพ่อค้าได้ รวมถึงเป็นผู้นำการจำหน่ายมังคุดในรูปแบบการประมูลมาใช้ โดยใช้วัดในชุมชนเป็นสถานที่จัดประมูล ในระยะแรกมีกระบวนการคัดเกรดมังคุดออกเป็น 7 เกรด ได้แก่ มั่นใหญ่ มั่นเล็ก มั่นลาย ดอก ดำ มังกรและจิว ทำให้จำหน่ายมังคุดได้ในราคาที่สูงกว่าราคาขายในตลาด และสามารถลดต้นทุนเนื่องจากปรับมาใช้ปุ๋ยเคมี 40% ควบคุมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ 60% รวมถึงมีการรวมกลุ่มกันซื้อปุ๋ย และวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตรส่งผลให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น ต่อมาได้นำสมาชิกทั้งหมดรวมตัวกันจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนในนาม “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มมังคุดศูนย์เรียนรู้การเกษตรท่ามะปลา” โดยให้สมาชิกร่วมกันขับเคลื่อนพัฒนากลุ่ม สร้างกฎระเบียบร่วมกัน ศึกษาเรียนรู้และพัฒนาองค์ความรู้ต่างๆ รวมถึงนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการผลิต จนเกิดเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับการยอมรับ และในปี 2558 กรมส่งเสริมการเกษตรได้ทำการถอดบทเรียนเรื่องการบริหารจัดการกลุ่มและการผลิตมังคุดคุณภาพเพื่อการส่งออกเพื่อเผยแพร่ความรู้ในนาม “ท่ามะปลาโมเดล” ปัจจุบันนายสิทธิพงษ์ ดำรงตำแหน่งประธานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มมังคุดศูนย์เรียนรู้การเกษตรท่ามะปลา มีสมาชิกจำนวน 103 ราย เพื่อผลิตมังคุดคุณภาพ โดยสมาชิกทั้งหมดได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP ของกรมส่งเสริมการเกษตร และได้ตราสัญลักษณ์ Q ของสำนักงานมาตรฐาน

สินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ในปี 2563 จังหวัดชุมพรได้จัดการประชุมเครือข่ายมังคุด โดยมีมติจากที่ประชุมกำหนดมาตรฐานมังคุด เพื่อการประมูลให้สอดคล้องกับคุณภาพผลผลิตและความต้องการของตลาด แบ่งออกเป็น 5 เกรด ได้แก่ มังใหญ่ มังเล็ก มังลาย ดอก และดำ โดยในปีเดียวกันราคาประมูลมังคุดเฉลี่ยจากมังคุดทั้ง 5 เกรด ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มมังคุดศูนย์เรียนรู้การเกษตรท่ามะปลา อยู่ที่กิโลกรัมละ 47.82 บาท สูงกว่าราคาตลาดที่ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 15.94 บาท และมูลค่าผลผลิตมังคุดรวมจากการประมูลของกลุ่ม 14,864,642 บาท เทียบกับมูลค่าผลผลิตมังคุดรวมคิดจากราคาตลาด 4,953,318.51 บาท โดยมีปริมาณมังคุด 310 ตัน เท่ากัน ทำให้มีส่วนต่างเพิ่มขึ้น จำนวน 9,911,323.49 บาท (ข้อมูล ณ ปี 2563) นอกจากนี้ยังสามารถ ลดต้นทุนการผลิตจากการรวมกลุ่มจัดซื้อปุ๋ยและวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร โดยก่อนมีการรวมกลุ่มผลิตมังคุดคุณภาพต้นทุนการผลิตของสมาชิกอยู่ที่ 12.98 บาทต่อกิโลกรัม หลังมีการรวมกลุ่มต้นทุนการผลิตของสมาชิกลดลงเหลือ 10.77 บาทต่อกิโลกรัม มีการจำหน่ายมังคุดผ่านตลาดเกษตรกรออนไลน์ และมีผู้แทนจำหน่าย คือ MeZFruit รวมถึงมีการสร้าง QR Code ตอบโจทย์ Smart Product เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคและคู่ค้า นอกจากนี้ นายสิทธิพงษ์ ยังได้เป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานภาครัฐ เกษตรกรต้นแบบ Smart Farmer อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน หอมดินอาสา อาสาฝนหลวง ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรจังหวัดชุมพร ประธานแปลงใหญ่จังหวัดชุมพร กรรมการแก้ไขปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำจังหวัดชุมพร กรรมการสมาคมไม้ผลจังหวัดชุมพรในตำแหน่งอุปนายกสมาคมไม้ผลจังหวัดชุมพร อีกด้วย

การขยายผลงาน

นายสิทธิพงษ์ ได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ในเรื่องการผลิตมังคุดคุณภาพ เพื่อถ่ายทอดความรู้และขยายผลงาน โดยมีฐานการเรียนรู้ทั้งหมด จำนวน 6 ฐาน และได้รับการจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรประจำอำเภอ แผลงใหญ่มังคุดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ของกรมส่งเสริมการเกษตร มีเกษตรกร นักเรียน นักศึกษา บุคคลที่สนใจ สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และหน่วยงานราชการ เข้ามาฝึกอบรม ศึกษาดูงาน วิจัย ฝึกงานและใช้บริการ มีคณะศึกษาดูงานจากประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ จีน ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย เข้ามาศึกษาดูงาน อีกทั้งมีการถ่ายทอดผลงานผ่านหนังสือพิมพ์ บทความ และสื่อออนไลน์ อีกด้วย

การสร้างกลุ่ม/เครือข่าย

นายสิทธิพงษ์ สร้างเครือข่ายและรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นศูนย์เครือข่ายการผลิตมังคุดคุณภาพ ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานเครือข่ายมังคุด จังหวัดชุมพร ให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในด้านการผลิตมังคุดคุณภาพ และเป็นต้นแบบการประมูลมังคุดของเครือข่ายกลุ่มมังคุดภายในจังหวัดชุมพร จำนวน 23 กลุ่ม และกลุ่มมังคุดต่างๆ ทั่วประเทศ โดยดำเนินการถ่ายทอดความรู้ และเชื่อมโยงไปยังกลุ่มมังคุดภายในอำเภอหลังสวน และในพื้นที่จังหวัดชุมพร เพื่อให้กลุ่มผลิตมังคุดที่มีคุณภาพและตรงกับความต้องการของตลาด เป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมไปถึงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องการผลิต การตลาด และความรู้ด้านการเกษตร ที่น่าสนใจกับเครือข่ายกลุ่มมังคุดกลุ่มต่างๆ ทั้งในอำเภอเมืองชุมพร อำเภอพะโต๊ะ และจังหวัดต่างๆ ที่มีการผลิตมังคุด โดยในอำเภอหลังสวนมีจำนวนเครือข่ายกลุ่มมังคุด จำนวน

17 กลุ่ม เกษตรกร จำนวน 1,352 ราย เครือข่ายกลุ่มมังคุดอำเภอพะโต๊ะ จำนวน 4 กลุ่ม เกษตรกร จำนวน 922 ราย และเครือข่ายกลุ่มมังคุดอำเภอเมืองชุมพร จำนวน 2 กลุ่ม เกษตรกร จำนวน 163 ราย รวมจังหวัดชุมพร จำนวน 24 กลุ่ม เกษตรกร จำนวน 2,437 ราย ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายภายในจังหวัด โดยมีประธานกลุ่ม เป็นแกนหลักในการส่งข่าวสารที่เป็นประโยชน์ทางการเกษตรให้แก่สมาชิกและ นอกจากเครือข่ายภายในจังหวัดยังมีการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ข่าวสาร ร่วมกับจังหวัดที่มีการผลิตมังคุด ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดระนอง จังหวัด นครศรีธรรมราช จังหวัดพังงา จำนวน 49 กลุ่ม เกษตรกรจำนวน 3,701 ราย ภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จำนวน 4 กลุ่ม เกษตรกร จำนวน 2,555 ราย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การผลิตมังคุดในประเทศมีคุณภาพมากขึ้น และช่วยให้เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดมีรายได้จากการผลิตมังคุดคุณภาพเพิ่มขึ้นและ เกษตรกรมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ

องค์ความรู้ที่โดดเด่น

การผลิตมังคุดคุณภาพและการประมุลมังคุดนำไปขยายผลสู่ “ท่ามะปลาโมเดล”

1. การนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

1) การปลูกพืชที่ใช้ระบบสมัยใหม่ โดยการปลูกเป็นแถวเป็นแนว มีการ ปลูกพืชแบบผสมผสาน เพื่อจะได้ไม่ประสบปัญหาความเสี่ยงในกรณีที่ดินฟ้าอากาศและ สภาพแวดล้อมไม่อำนวยต่อพืชชนิดหนึ่ง และเมื่อมีการพัฒนาการทำมังคุดคุณภาพ เพื่อการส่งออกนั้น มีการใส่ปุ๋ยตามแผนการผลิตพืชในอัตราส่วนโดยใช้ประสบการณ์ และความรู้ที่ได้ไปศึกษาดูงานมาปรับใช้ แต่หลังจากมีการส่งเสริมให้ใส่ปุ๋ยตามค่า วิเคราะห์ดินอย่างจริงจังจึงมีการปรับเปลี่ยนวิธีการโดยหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิต จะดำเนินการตัดแต่งกิ่งและเก็บดินส่งไปวิเคราะห์ที่สถานีพัฒนาที่ดินชุมพรและนำ ผลการวิเคราะห์ดินมาวางแผนการใส่ปุ๋ยในแต่ละปี ซึ่งปุ๋ยที่ใช้จะใช้แม่ปุ๋ยทั้งหมด เช่น 46-0-0, 18-46-0, 0-0-60 มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อปรับสภาพดิน และช่วยบำรุงดิน (ปุ๋ยหมักคุณภาพสูง ปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน และน้ำหมักชีวภาพ) เป็นต้น

2) การทดลองเรื่องการให้น้ำเพื่อทดสอบการเกิดเนื้อแก้วยางไหล เป็นงานวิจัยที่ทำร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน โดยใช้เก็บข้อมูลภายในแปลง ประกอบการใช้เครื่องมือต่างๆ ติดตั้งที่แปลงเพื่อเก็บค่าไปวิเคราะห์และคำนวณข้อมูล เพื่อใช้วางแผนการผลิตที่เหมาะสมกับการผลิตมังคุด ในเขตพื้นที่อำเภอห้างฉัตร ซึ่งการวิจัยเรื่องเนื้อแก้วยางไหล เนื้อแก้วยางไหลเกิดจาก เส้นใยอาหารของมังคุดขาดจากกัน ทำให้ยางมังคุดวิ่งย้อนกลับเข้าเนื้อ จากการวิจัย พบว่าต้องให้ธาตุอาหารเสริมคือ แคลเซียมโบรอน (มีขายตามร้านทางการเกษตรทั่วไป) เพื่อเชื่อมต่อเส้นใยอาหารไม่ให้ขาดจากกัน

3) การปลูกต้นมังคุดเสียบยอด เพื่อแก้ไขปัญหาระยะเวลาในการให้ผลผลิต และสะดวกในการบริหารจัดการ ซึ่งจะเริ่มให้ผลผลิตเมื่ออายุ 2 ปี สามารถมีดอก และติดผลชุดแรกแล้ว (มังคุดที่มาจาก การเพาะเมล็ด ใช้ระยะเวลา อย่างน้อย 5 - 6 ปี ในการให้ผลผลิต) มังคุดเสียบยอดพันธุ์สามารถคัดเลือกต้นพันธุ์มังคุดที่ให้ผลผลิตแล้ว จากนั้นก็นำไปเสียบยอดกับต้นหรือต่อของต้นมังคุดที่เพาะด้วยเมล็ดจนต้นโตมีดอก และติดผล ความสูง 2-3 เมตร ทำให้เก็บผลกินและขายได้สะดวกขึ้น จึงเป็นทางเลือกใหม่ ในการผลิตมังคุดที่มีลักษณะ ผลใหญ่ เปลือกผลบาง เมล็ดลีบ เนื้อเยื่อ สีขาว

2. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการผลิตและการจัดการ

การผลิตมังคุดคุณภาพ โดยใช้วิธีการผลิตมังคุดอย่างเป็นระบบ เริ่มด้วยการทำมังคุดผิวมันเพื่อให้ตรงกับความต้องการของตลาดต่างประเทศ สำหรับลักษณะของมังคุดผิวมันได้กำหนดไว้ ดังนี้ เป็นผลมังคุดที่มีผิวเปลือกสะอาด เป็นมัน อาจมีร่องรอยหรือตำหนิได้ไม่เกิน 10 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ผิวเปลือก เนื้อในคุณภาพดี สีขาวสะอาด ไม่มียางไหล ไม่เป็นเนื้อแก้วและเนื้อไม่ติดเปลือก ส่วนมังคุดผิวลาย

หมายถึง ผลมั่งคุดที่เปลือกนอกอาจมีร่องรอยการทำลายของโรค/แมลงศัตรูหรือจากเหตุอื่นๆ ทำให้มีตำหนิได้ไม่เกิน 50 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ผิวเปลือก เนื้อในมีคุณภาพเหมือนกับมังคุดผิวมัน ผู้บริโภคที่มีกำลังในการซื้อและลูกค้าต่างประเทศ จะต้องการมังคุดคุณภาพโดยผู้ซื้อจะดูจากลักษณะภายนอกที่ดีเป็นอันดับแรก เพราะคิดว่าเป็นเครื่องบ่งชี้คุณภาพภายใน การทำมังคุดผิวมันเป็นกลยุทธ์หนึ่งทางการค้าที่ต้องเริ่มต้นจากชาวสวน ต้องประณีตในการปฏิบัติในแปลงให้ได้ผลมั่งคุดคุณภาพดีและต้องทำความสะอาดผล/คัดเกรด แยกผลผลิตมังคุดตามคุณภาพ ตามการสั่งซื้อของลูกค้าซึ่งเป็นวิธีการสร้างมูลค่าเพิ่มได้ชัดเจน โดยแบ่งการจัดการเป็นระยะต่างๆ ดังนี้

องค์ความรู้ การผลิตมังคุดคุณภาพ
ระยะการเจริญเติบโตและขั้นตอนการปฏิบัติดูแลมังคุด

1) ระยะเวลาพักตัวหลังการเก็บเกี่ยว (ก.ย. - ต.ค.)

เป็นช่วงฟื้นฟูต้นให้สมบูรณ์หลังการเก็บเกี่ยว โดยการทำความสะอาด มาตรการในแปลง มีการตัดหญ้าปราบวัชพืชด้วยการใช้เครื่องตัดหญ้า ห้ามใช้ยาฆ่าหญ้าเด็ดขาด เพราะจะทำให้เป็นอันตรายต่อจุลินทรีย์บนผิวดินชั้นแรกจึงควรรด และให้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อปรับสภาพดินและช่วยบำรุงดินไปในเวลาเดียวกันประมาณ 60% พร้อมทั้งช่วยเพิ่ม N P K ให้กับต้นพืชด้วยสูตรเสมอ 16-16-16 หรือ 18-18-18 หรือ 19-19-19 ตัวใดตัวหนึ่งก็ได้อีก 40% ทำการตัดแต่งกิ่งให้โล่ง กิ่งที่ไม่สมบูรณ์ออกให้หมดรวมทั้งกิ่งทับซ้อนกันเพื่อให้แสงแดดส่องเข้าไปทั่วทั้งทรงพุ่ม ทำให้พืชปรุงอาหารได้ดีและรดน้ำละลายอินทรีย์วัตถุหรือปุ๋ยที่ใส่เข้าไปเพื่อให้ปุ๋ยกับน้ำได้สัมพันธ์กันพืชจะนำกลับไปใช้ได้เต็มประสิทธิภาพ

2) การแตกใบอ่อน - เติบโตทางใบ

(พ.ย. - ธ.ค.) เป็นช่วงที่มั่งคุดเริ่มแตกใบอ่อนให้เห็น

หลังจากตัดแต่งกิ่งแล้วใส่ปุ๋ยสูตรเสมอ คือ ปุ๋ยที่มีสูตร N P K เท่าๆ กัน พร้อมกับปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยคอกจะทำให้มั่งคุดผลิตใบอ่อนออกมาให้เห็น เนื่องจากน้ำ และปุ๋ยได้แปลงสภาพให้มั่งคุดได้กินเต็มที่ แตกยอดอ่อนออกมา แต่ถ้ายังไม่ออกยอด ต้องกระตุ้นการแตกใบอ่อนด้วยกรรมวิธีแบบบังคับ โดยการใส่สารไทโอยูเรีย ผสมกับน้ำตาล

ทางด่วนเพื่อตั้งให้ออกยอดใหม่หลังการเก็บเกี่ยวให้ได้ เมื่อมั่งคุดออกยอดแล้วต้องเผื่อระวังศัตรูทำลายคือหนอนกัดกินยอดและเพลี้ยไฟเข้าทำลายยอดอ่อนของมั่งคุด ต้องใช้สารเคมีป้องกันหนอนกัดกินยอดอ่อน โดยการใช้สารไซเปอร์เมทริน 35 % อัตราการใช้ 100 - 150 cc. ต่อน้ำ 200 ลิตร ฉีดพ่นให้ทั่วทั้งทรงพุ่ม ทั้งในและนอกทรงพุ่ม ซึ่งสารไซเปอร์เมทรินสามารถควบคุมได้ทั้งหนอนและเพลี้ยไฟ ทำให้เราลดต้นทุนในการปราบเพียงครั้งเดียวได้ 2 อย่าง

3) ระยะเวลาก่อนออกดอก (ม.ค. - ก.พ.) ช่วงชักนำให้ออกดอก

ช่วงนี้เป็นช่วงที่สำคัญ เพราะก่อนหน้านี้นี้เมื่อทำการฉีดยาป้องกันไม่ให้หนอนเข้ามาทำลายยอดอ่อน และเพลี้ยไฟก็จะไม่มารบกวนยอดมั่งคุดแล้ว ทำให้ใบอ่อนของมั่งคุดเริ่มมีใบโตขึ้น และคลี่กางออกรับแสงแดด เป็นช่วงที่ใบชุดนี้จะเริ่มสะสมอาหารไว้เพื่อผลิตตาต่อรุ่นต่อไป จำเป็นต้องให้มั่งคุดสะสมอาหารโดยใช้สูตรเคมี สูตร 8-24-24 หรือ 9-24-24 สูตรใดสูตรหนึ่ง ใส่ในช่วงใบมั่งคุดเริ่มกางออก ต้นละ 2 - 3 กิโลกรัมต่อต้น บริเวณรอบทรงพุ่ม และให้น้ำทุกวันจนกว่าใบชุดนี้จะเริ่มแก่หรือเพสลาด (ใบไม้ที่ถัดจากยอดใบอ่อนที่ใบโตขึ้นเท่ากับใบแก่แล้วแต่นิ่มอยู่ และสีก็ยังไม่เขียวเข้มเท่าใบแก่) ให้หยุดการให้น้ำทันที ในช่วงนี้ให้ระวังแมลงมากินใบเพสลาด คือ หนอนซอนใบ ถ้าพบการระบาด ให้ใช้สารเคมีไซเปอร์เมทริน อัตรา 100 cc. ต่อน้ำ 200 ลิตร ฉีดพ่นป้องกัน การดูแลรักษาใบมั่งคุดช่วงนี้ต้องเฝ้าดูเป็นพิเศษ เพราะจะถึงฤดูกาลออกดอกในช่วงต่อไป

4) ระยะเวลาการออกดอก (มี.ค. - เม.ย.) การควบคุมการออกดอก

ด้วยกรรมวิธีที่ชักนำให้ออกดอกแล้ว ระยะเวลา 150 วัน ตั้งแต่การแตกตาใบครั้งแรกจนถึงการออกดอก ต้องใส่ปุ๋ยเคมีและอาหารเสริมให้แก่มั่งคุด เพื่อให้มั่งคุดใช้เวลาสะสมอาหารจำนวน 150 วัน รวมถึงดื่มน้ำในช่วง 40-50 วันหลัง เพื่อให้มั่งคุดเครียดและออกดอก ถ้าอายุของใบมั่งคุดครบ 150 วัน แล้วยังไม่ดื่มน้ำหรือมีปริมาณน้ำฝนมากในปีนี้อาจจะเกิดความเสียหายที่มั่งคุดจะไม่ออกดอกสูงมาก แต่ถ้ามั่งคุดขาดน้ำ ช่วง 40-45 วันทำย ก้านใบจะเริ่มมีอาการเหี่ยวเฉาให้เห็น จะทำให้เกษตรกรมีความมั่นใจได้ว่าปีนั้นมั่งคุดออกแน่นอน แต่ถ้าก้านใบเป็นร่องจนถึงข้อที่สองยังไม่ออกดอก ตอนนี้อาจจะช่วยเหลือกระตุ้นน้ำเพื่อให้ชักนำในการออกดอก โดยให้น้ำาลงที่โคนต้น ปริมาณต้นละ 200 ลิตร และก็ต้องหยุดการให้น้ำเฝ้าสังเกตการณ์ประมาณ 7 วัน มั่งคุดจะเริ่มแตกตาออกออกมาให้เห็น หลังจากนั้นต้องควบคุมปริมาณดอมั่งคุดให้พอดีกับต้นมั่งคุด ปริมาณ 30 - 35 % ของต้นก็พอ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ พร้อมกับช่วงนี้ต้องกำจัดศัตรูพืชควบคู่กันไปด้วย หลังจาก

ดูปริมาณดอกในต้นมังคุดแล้วว่าปริมาณ 30 - 35 % ให้เริ่มให้น้ำทันทีเพื่อควบคุมปริมาณดอกมังคุดไม่ให้ออกมากเกินกว่า 35 % โดยให้น้ำสลับกันวันเว้นวัน พร้อมกับการปราบศัตรูพืชไปพร้อมๆ กัน พอเห็นว่าดอกเริ่มคายกลีบหุ้มดอกให้เห็นในทรงพุ่ม ต้องป้องกันเพลี้ยไฟทันที โดยการใช้สารเคมีชื่อ อะบาเม็กติน 1.8 % ในอัตรา 250 cc. ต่อน้ำ 200 ลิตร ฉีดพ่นให้ทั่วทั้งในและนอกทรงพุ่ม ทุก 10 วัน จนดอกมังคุดครบ 30 วัน ดอกเริ่มจะบานให้เปลี่ยนมาใช้สารเคมีอีกตัวชื่อ ฟิโปรนิล 5 % ในอัตรา 150 cc. ต่อน้ำ 200 ลิตร ฉีดพ่นให้ทั่วทั้งนอกและในทรงพุ่ม พร้อมกับการให้น้ำในปริมาณพอเหมาะพอดีของต้นมังคุดอย่างสม่ำเสมอ

5) ระยะผลอ่อน - ผลแก่ (พ.ค. - มิ.ย.) ระยะนี้เป็นช่วงที่มังคุดเริ่มพัฒนาผล และเริ่มสร้างเนื้อใน

สังเกตว่าช่วงนี้ดอกมังคุดบานหมดทั้งแปลง อยู่ในช่วงผลอ่อน ต้องใช้สารเคมีอย่างระมัดระวัง และใช้ตามฉลาก ถ้าใช้ผิดประเภท หรือใช้เกินปริมาณจะทำให้ผลอ่อนของมังคุดในแปลงเสียหายได้ ช่วงนี้ต้องฉีดสารอิมิดาโคลพริด 70 % (ชนิดผง) ในอัตรา 50 กรัม ต่อน้ำ 200 ลิตร เพื่อป้องกันเพลี้ยไฟเข้ามาทำลายมังคุดและผสมด้วยกรดอะมิโน เพื่อทำให้มังคุดหูเขียวเพิ่มขึ้น ซึ่งผลดีของกรด

อะมิโนนี้ช่วยลดความเครียดของพืช ช่วยปรับสภาพอากาศโดยรวมภายในสวนทำให้พืชไม่เครียดเพิ่มความเขียวเข้มของหมักคุด สังเกตว่าในช่วงนี้ผลของหมักคุดเริ่มโตขึ้นไปเรื่อยๆ ขนาดของผลเท่ากับเหรียญสิบบาท ผิวเริ่มจะแข็งขึ้นศัตรูพวกเพลี้ยไฟเข้าทำลายไม่ได้ รวมถึงช่วงที่หมักคุดเริ่มสร้างเนื้อต้องเพิ่มปุ๋ยเคมีทางดิน พร้อมการให้น้ำสม่ำเสมอด้วยสูตร 13-13-21 หรือ 14-14-21 ต้นละ 1-2 กิโลกรัม ไม่ต้องให้น้ำปริมาณที่มากจนเกินไป จะทำให้หมักคุดสลัดผลอ่อนทิ้งมากเกินไป ต้องให้น้ำปริมาณที่พอดี และต้องพ่นสารเคมีอีกครั้ง เพื่อป้องกันไรแดง เพลี้ยอ่อน เพลี้ยแป้ง เพลี้ยหอย เป็นครั้งสุดท้ายก่อนเก็บเกี่ยวหรือตอนผลแก่ คือสารอีโทออน 50% ในอัตรา 300 cc. ต่อน้ำ 200 ลิตร ฉีดให้ทั่วทั้งในและนอกทรงพุ่มเป็นครั้งสุดท้าย

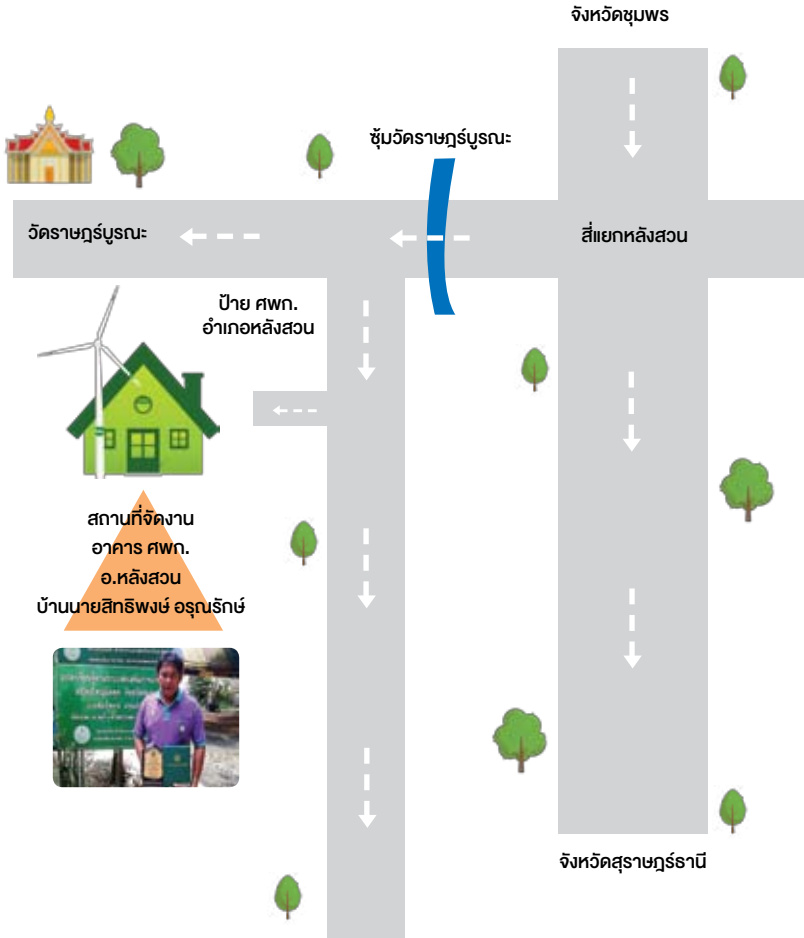
6) การเก็บเกี่ยว (ก.ค. - ส.ค.) หลังจากหมักคุดออกดอกจนถึงการเก็บผลผลิต

หลังจากหมักคุดออกดอกจนกลายเป็นผลจะ ใช้เวลาทั้งหมด 120 วัน โดยใน 60 วันแรกสามารถฉีดพ่นสารเคมีได้ แต่ต้องเป็นสารเคมีที่ผ่านการรับรองจากกรมวิชาการเกษตรเท่านั้น ส่วนใน 60 วันหลังไม่สามารถฉีดพ่นสารเคมีได้ เพื่อให้ปลอดภัยตามระบบ GAP สร้างความมั่นใจว่าปลอดภัยทุกขั้นตอนในการผลิตหมักคุดคุณภาพ 100 %

แผนที่ศูนย์เรียนการเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตรอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ที่อยู่

บ้านเลขที่ 44 บ้านเขาเงิน หมู่ที่ 7 ตำบลท่ามะพละ
อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร 86110

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายจิตติศักดิ์ ศรีปัญญา

ผู้อำนวยการกองนโยบายเทคโนโลยี
เพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

ผู้จัดทำ

นายสุรโกศล ศรีเอี่ยม

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

นายสุภาพ บุญประคอง

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

นางสาววัชรภรณ์ นาท่อม

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

“ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน”

จัดทำโดย

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน (กนท.)

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โทรศัพท์ 0-2281-3958

www.facebook.com/กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

